CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**

**Юридичний факультет**

**Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства**

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**

**Декан юридичного факультету**
**____проф. Віталій ГОРДЄЄВ**
**«28» серпня 2026 року**

# РОБОЧА ПРОГРАМА
**навчальної дисципліни**

# ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО СУДУ ООН
**вибіркова навчальна дисципліна**

**Освітня програма:** «Міжнародне право»
**Спеціальність:** 293Міжнародне право
**Галузь знань:** D Бізнес, адміністрування та право
**Рівень вищої освіти:** перший (бакалаврський)
**Юридичний факультет**
**Мова навчання:** українська

**Чернівці, 2026 рік**

Робоча програма навчальної дисципліни «Правові основи діяльності Міжнародного Суду ООН» складена відповідно до освітньої програми «Міжнародне право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D9 Міжнародне право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право.

**Розробник:**

Строїч Марія Іванівна, *асистент*

**Викладач,** що забезпечує читання даної дисципліни

Строїч Марія Іванівна, *асистент*

**Затверджено** на засіданні кафедри Міжнародного права та порівняльного правознавства
*Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року*

В.о. завідувача кафедри
міжнародного права
та порівняльного правознавства ____ **д.ю.н., проф. Світлана КАРВАЦЬКА**

**Схвалено** науково-методичною комісією юридичного факультету
*Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року*

Голова науково-методичної комісії ____ **PhD, ас. Лаура БЗОВА**

**Мета навчальної дисципліни -** формування у студентів комплексу знань про правове регулювання порядку звернення держав за захистом своїх інтересів до Міжнародного Суду ООН, про категорії справ, які Суд вправі розглядати при захисті інтересів держави, процедуру розгляду спорів, а також отримання студентами практичних навичок у сфері розгляду, оцінки та тлумачення рішень Міжнародного Суду ООН, що стосуються захисту інтересів держави у даній установі.

**Пререквізити.** Для успішного вивчення даного освітнього компонента здобувачі повинні володіти базовими теоретичними знаннями та практичними навичками, набутими під час засвоєння таких навчальних дисциплін: «Теорія міжнародних відносин», «Теорія права», «Історія міжнародних відносин», «Міжнародне публічне право», «Правничі системи сучасності».

**Після вивчення навчальної дисципліни здобувач володітиме наступними компетентностями, що закріплені в Освітній програмі «Міжнародне право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D9Міжнародне право галузі знань DБізнес, адміністрування та право:**

**Загальні компетентності**

ЗК 2. Здатність виявляти актуальні проблеми.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність до критичного аналізу та оцінки сучасних досягнень у сфері права.

ЗК 9. Здатність до генерування нових ідей при вирішенні практичних завдань

ЗК 13. Здатність до порівняльно-правового аналізу.

**Спеціальні (фахові) компетентності:**

СК 1. Здатність критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття міжнародного права, права Європейського Союзу, порівняльного правознавства, враховувати темпоральний чинник та прогнозувати основні напрямки розвитку правових систем.

СК 2. Здатність формувати судження у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу, національного права, порівняльного правознавства, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК 3. Здатність захищати національні інтереси власної держави та права людини за допомогою міжнародно-правових інструментів і механізмів.

СК 5. Здатність аналізувати зміст національних правових норм, інститутів і галузей права у порівняльно-правовому контексті.

СК 8. Здатність вести дискусію і дебати з міжнародно-правових та загальноюридичних питань, готувати справи до розгляду в українських, закордонних, міжнародних судах і арбітражах.

СК 9. Здатність вести дипломатичне та ділове листування, аналізувати зміст, характер і юридичну природу міжнародно-правових документів.

**Програмні результати навчання:**

РН 2. Розуміти історичний контекст формування міжнародно-правових норм та інститутів, цінності, що лежать у їхній основі, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного і національного права.

РН 3. Знати і розуміти нормативні положення, доктрини і принципи функціонування міжнародної і національних правових систем, здійснювати на цій основі аналіз та кваліфікацію правових явищ, застосовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.

РН 5. Здійснювати порівняльний аналіз правових систем,оцінювати і аргументувати їхні недоліки та переваги, знаходити і тлумачити релевантне іноземне законодавство, надавати консультації щодо його змісту і практики застосування, оцінювати та мінімізувати ризики юридично значущих дій з урахуванням множинності правових систем і юрисдикцій.

РН 6. Забезпечувати юридичний супровід захисту прав, відстоювання інтересів фізичних і юридичних осіб, національних інтересів держави Україна за допомогою міжнародних та національних правових механізмів у сфері міжнародних публічних і міжнародних приватних відносин.

## Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни повинен

***знати:***

- правовий статус МС ООН як органу вирішення міжнародних спорів мирним шляхом;
- поняття та загальна характеристику міжнародного юридичного процесу в МС ООН;
- про процедуру судочинства в Міжнародному суді ООН
- підстави звернення держави за захистом інтересів в Міжнародному Суді ООН;
- порядок звернення за захистом інтересів держави в Міжнародному Суді ООН;
- про порядок захисту економічних інтересів держави в Міжнародному Суді ООН;
- про порядок вирішення територіальних спорів в Міжнародному Суді ООН.

***вміти:***

- оперативно відшукувати діючу нормативну базу міжнародного права щодо регулювання відносин у сфері захисту інтересів держави;
- визначати компетенцію Міжнародного Суду ООН в окремих категоріях справ щодо захисту інтересів держави;
- аналізувати рішення Міжнародного Суду ООН;
- визначати підстави, за яких відбувається звернення до Міжнародного Суду ООН;
- визначати, які норми міжнародного права можуть бути застосованими при вирішенні конкретних спорів;
- використовувати на практиці набуті знання щодо захисту інтересів держави в Міжнародному Суді ООН.

## ОПИС ЗМІСТУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### Загальна інформація

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | **Кількість** | **Кількість годин** | |

| Форма навчання | | | кредитів | годин | лекції | практичні | семінарські | лабораторні | самостійна робота | індивідуальні завдання | Вид підсумкового контролю |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Денна** | 2 | 4 | 3.0 | 90 | 12 | 14 | - | - | 60 | 4 | залік |
| **Заочна** | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |

## СТРУКТУРА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

| Назви змістових модулів і тем | Кількість годин | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | денна форма | | | | | Заочна форма | | | | | |
| | усього | у тому числі | | | | усього | у тому числі | | | | |
| | | **л** | **пр** | **інд** | **с.р.** | | **л** | **пр** | **лаб** | **інд** | **с.р.** |
| **Змістовий модуль 1. Загальні положення про Міжнародний Суд ООН** | | | | | | | | | | | |
| **Тема 1.** Правовий статус Міжнародного Суду ООН | 11 | 1 | 2 | 1 | 7 | - | - | - | - | - | - |
| **Тема 2.** Загальна характеристика категорій справ, підсудних Міжнародному Суду ООН | 11 | 2 | 1 | - | 7 | - | - | - | - | - | - |
| **Тема 3.** Порядок подання звернення до Міжнародного Суду ООН | 11 | 1 | 1 | 1 | 7 | - | - | - | - | - | - |
| **Тема 4.** Порядок виконання рішень Міжнародного Суду ООН | 11 | 1 | 2 | - | 9 | - | - | - | - | - | - |
| **Разом по модулю 1** | **44** | **5** | **6** | **2** | **30** | **-** | **-** | **-** | **-** | **-** | **-** |
| **Змістовий модуль 2. Вирішення конкретних категорій справ Міжнародним Судом ООН** | | | | | | | | | | | |
| **Тема 1.** Міжнародний Суд ООН як орган вирішення | 9 | 1 | 1 | - | 6 | - | - | - | - | - | - |

| | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| спорів з морського права | | | | | | | | | | | |
| **Тема 2.** Вирішення територіальних спорів Міжнародним Судом ООН | 9 | 2 | 1 | - | 6 | - | - | - | - | - | - |
| **Тема 3.** Вирішення інших категорій справ Міжнародним Судом ООН | 9 | 1 | 2 | 1 | 6 | - | - | - | - | - | - |
| **Тема 4.** Міжнародний Суд ООН та Україна | 9 | 1 | 2 | 1 | 6 | - | - | - | - | - | - |
| **Разом за ЗМ 2** | **46** | **7** | **8** | **2** | **30** | - | - | - | - | - | - |
| **Усього годин** | **90** | **12** | **14** | **4** | **60** | - | - | - | - | - | - |

## Тематика лекційних занять з переліком питань

| № | Назва теми з основними питаннями |
|---|---|
| **1.** | **Тема 1. Правовий статус Міжнародного Суду ООН**<br>**1.** Місце Міжнародного Суду ООН в системі ООН<br>**2.** Склад та формування Міжнародного Суду ООН<br>**3.** Гарантії незалежності суддів МС ООН<br>**4.** Специфіка юрисдикції (компетенції) Суду<br>**5.** Юридична сила рішень та механізм виконання |
| **2.** | **Тема 2. Загальна характеристика категорій справ, підсудних Міжнародному Суду ООН**<br>**1.** Спірні справи між державами (Contentious Cases): суб'єктний склад, правова основа, юридична сила.<br>**2.** Консультативні провадження (Advisory Proceedings): суб'єктний склад, правова основа, юридична сила.<br>**3.** Класифікація спірних справ за предметом спору. |
| **3.** | **Тема 3. Порядок подання звернення до Міжнародного Суду ООН**<br>**1.** Належні суб'єкти звернення<br>**2.** Способи порушення справи<br>**3.** Обов'язкові вимоги до змісту позовної заяви<br>**4.** Процедура реєстрації та повідомлення відповідача<br>**5.** Можливість клопотання про тимчасові заходи |
| **4.** | **Тема 4. Порядок виконання рішень Міжнародного Суду ООН**<br>1. Набуття рішенням законної сили<br>2. Принцип добровільного виконання рішень Міжнародного Суду ООН<br>3. Інструменти примусу з боку Ради Безпеки |

| | |
|---|---|
| | 4. Головна процедурна колізія виконання (Право вето) |
| **5.** | **Тема 5. Міжнародний Суд ООН як орган вирішення спорів з морського права**<br>1. Правова основа розгляду морських спорів<br>2. Ключові категорії морських справ, підсудних МС ООН<br>3. Внесок МС ООН у формування «Морського права» (Судова практика)<br>4. Співвідношення між МС ООН та Міжнародним трибуналом з морського права<br>5. Особливості виконання рішень у морських справах |
| **6.** | **Тема 6. Вирішення територіальних спорів Міжнародним Судом ООН**<br>1. Предмет територіальних спорів у МС ООН<br>2. Головні критерії та докази, які оцінює Суд<br>3. Особливості судового процесу в територіальних справах<br>4. Висока ефективність виконання рішень |
| **7.** | **Тема 7. Вирішення інших категорій справ Міжнародним Судом ООН**<br>1. Справи про порушення міжнародного гуманітарного права та законів війни<br>2. Спори щодо відповідальності держав за вчинення геноциду<br>3. Справи про расову та інші форми дискримінації<br>4. Захист дипломатичного та консульського права<br>5. Справи про дипломатичний захист громадян та юридичних осіб |
| **8.** | **Тема 8. Міжнародний Суд ООН та Україна**<br>**1.** Перша велика справа: Позов 2017 року («Крим та Донбас»)<br>**2.** Друга велика справа: Позов 2022 року (Конвенція про геноцид)<br>**3.** Справа про збиття літака МАУ (Україна проти Ірану)<br>**4.** Ключове значення МС ООН для України<br>**5.** Основна проблема у взаємовідносинах ООН та України |

## ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

| № | Назва теми |
|---|---|
| 1 | **Тема 1. Правовий статус Міжнародного суду ООН**<br>1. Система органів міжнародного правосуддя.<br>2. Загальна характеристика МС ООН. |
| 2 | **Тема 2. Загальна характеристика категорій справ, підсудних Міжнародному Суду ООН**<br>1. Характеристика Статуту ООН.<br>2. Процедура 1235, Процедура 1503. |
| 3 | **Тема 3. Порядок подання звернення до Міжнародного Суду ООН**<br>1. Суб'єкти звернення до Суду.<br>2. Умови прийнятності заяви до Суду. |
| 4 | **Тема 4. Порядок виконання рішень Міжнародного Суду ООН**<br>1. Поняття попередніх заходів.<br>2. Застосування попередніх заходів у діяльності Суду. |
| 5 | **Тема 1. Міжнародний Суд ООН як орган вирішення спорів з морського права**<br>1. Юрисдикція Суду у широкому та вузькому значенні.<br>2. Організація вирішення Судом міжнародних спорів. |
| 6 | **Тема 2. Вирішення територіальних спорів Міжнародним Судом ООН**<br>1. Поняття територіальних спорів.<br>2. Розгляд справ, вирішених Судом у даній юрисдикції. |

| | |
|---|---|
| 7 | **Тема 3. Вирішення інших категорій справ Міжнародним Судом ООН**<br>1. Діяльність МС ООН у сфері захисту прав людини.<br>2. Рада ООН з прав людини |
| 8 | **Тема 4. Міжнародний Суд ООН та Україна**<br>1. Співпраця ООН та України.<br>2. Підтримка ООН України під час воєнних дій з боку РФ. |

## ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ РОБОЧИМ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

| № | Назва теми | К-сть балів |
|---|---|---|
| 1 | Держава як єдиний суб'єкт подання звернення до Міжнародного Суду ООН | 6 |
| 2 | Способи подання звернення до Міжнародного Суду ООН | 5 |
| 3 | Повідомлення про спеціальну угоду, як один із способів початку провадження у Міжнародному Суді ООН | 6 |
| 4 | Односторонні заяви як спосіб початку провадження у Міжнародному Суді ООН | 5 |
| 5 | Питання теорії і практики виконання рішень Міжнародного Суду ООН | 6 |
| 6 | Правове регулювання і практика виконання рішень Міжнародного Суду ООН | 5 |
| 7 | Обов'язковість рішень Міжнародного Суду ООН для сторін-учасниць спору | 6 |
| 8 | Правова природа рішень Міжнародного Суду ООН | 5 |

## САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

*Самостійна робота* студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом і виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички прийняття правових рішень. Відповіді на питання повинні бути законспектовані, їхнє викладення має бути стислим і чітким, обов'язковими є посилання на використані джерела.

Форма контролю самостійної роботи – перевірка конспекту або обговорення на семінарському занятті. Питання, відведені для самостійної роботи, виносяться на поточний, модульний і підсумковий семестровий контроль.

З метою самостійного визначення рівня засвоєння теоретичного матеріалу студентам пропонуються питання для самоконтролю набутих знань.

| № | Назва теми | Завдання для самостійної роботи | Кількість год. |
|---|---|---|---|
| 1 | Питання теорії і практики виконання рішень Міжнародного Суду ООН | Опишіть чи має право держава оскаржити рішення МС ООН в іншій судовій інстанції? Для кого рішення МС ООН є обов'язковим відповідно до | 5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | принципу res judicata? Проаналізуйте до якого органу ООН має право звернутися держава, якщо інша сторона ігнорує рішення Суду. | |
| 2 | Правове регулювання і практика виконання рішень Міжнародного Суду ООН | Охарактеризуйте, яка стаття Статуту ООН закріплює обов'язок держав виконувати рішення Міжнародного Суду. Які мирні заходи самодопомоги (контрзаходи) може вжити потерпіла держава, щоб змусити порушника виконати рішення? | 5 |
| 3 | Обов'язковість рішень Міжнародного Суду ООН для сторін-учасниць спору | Проаналізуйте, який юридичний принцип означає, що судова справа вирішена остаточно і не може бути розглянута знову між тими самими сторонами? З якого саме моменту (винесення, оголошення чи офіційного вручення) рішення Суду набуває обов'язкової сили для сторін? Опишіть, чи може держава-учасниця спору відмовитися від виконання рішення, посилаючись на норми свого національного законодавства. | 5 |
| 4 | Правова природа рішень Міжнародного Суду ООН | Проаналізуйте, чи створює рішення МС ООН нові норми загального міжнародного права, чи воно лише констатує та тлумачить чинні норми. Порівняйте правову природу рішень у спорах (*Judgments*) від консультативних висновків (*Advisory Opinions*) МС ООН? | 5 |
| 5 | Історія створення Міжнародного Суду ООН | Опишіть, на якій відомій міжнародній конференції і в якому році було остаточно затверджено Статут Міжнародного Суду ООН як невіддільну частину Статуту ООН. У якому році Міжнародний Суд ООН офіційно розпочав свою роботу та провів перше засідання? Охарактеризуйте судовий орган, що діяв у рамках Ліги Націй і став безпосереднім попередником та історичним | 5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | прототипом МС ООН. | |
| 6 | Міжнародний Суд ООН як головний судовий орган ООН | Охарактеризуйте Міжнародний Суд ООН, як головний судовий орган Організації Об'єднаних Націй. Перед якими іншими головними органами ООН Міжнародний Суд щорічно звітує про свою діяльність | 5 |
| 7 | Структура Міжнародного суду ООН | Характеристика структурних органів МС ООН.<br>Які основні функції Секретаріату МС ООН? | 5 |
| 8 | Міжнародно-правова основа діяльності Міжнародного Суду ООН. | Характеристика Статуту ООН та Статуту Міжнародного Суду ООН (який є невіддільною частиною Статуту ООН).<br>Опишіть Регламент Міжнародного Суду ООН та Генеральну конвенцію про привілеї та імунітети ООН | 5 |
| 9 | Процедура формування складу Міжнародного Суду ООН. | Опишіть, які два головні органи ООН здійснюють обрання суддів МС ООН шляхом паралельного та незалежного голосування?<br>Якого головного принципу географічного представництва необхідно дотримуватися при формуванні складу Суду? На який термін обирається суддя МС ООН і яка частина суддівського корпусу оновлюється кожні три роки? | 5 |
| 10 | Юрисдикція Міжнародного Суду ООН | Охарактеризуйт**е,** які суб'єкти міжнародного права мають виключне право бути сторонами у справах (спорах), що розглядаються МС ООН. Які структури мають право звертатися до МС ООН із запитом про надання консультативного висновку? | 5 |
| 11 | Характеристика Статуту МС ООН | Юридична особливість Статуту МС ООН щодо його зв'язку зі Статутом ООН (чи є він окремим документом)? | 5 |
| 12 | Право на прохання про перегляд рішення Міжнародного Суду ООН | Проаналізуйте, яка головна юридична умова (підстава) є обов'язковою для того, щоб Суд взагалі прийняв клопотання про | 5 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | перегляд рішення. | |

**Критерії до самостійної роботи студента**

Самостійна робота оцінюється за результатами перевірки письмових матеріалів та загального тесту з питань, винесених на самостійне опрацювання: повне, структуроване, аргументоване виконання всіх завдань з використанням обов'язкової і додаткової літератури та правильними посиланнями і логічними висновками оцінюється максимально (6 балів); достатньо повне розкриття основних питань з незначними неточностями — 5 балів; загалом правильне, але поверхневе викладення без глибокого аналізу — 4 бали; фрагментарне і недостатньо аргументоване виконання — 3 бали; часткове, формальне опрацювання з суттєвими помилками — 2 бали; відсутність роботи, плагіат або повна невідповідність завданню — 0 балів.

**Методи навчання**

Викладання засноване на тісній взаємодії між викладачем та здобувачем із використанням інтерактивних методів з тим, щоб допомогти студентам розвивати аналітичні навички, здатність до логічно-обґрунтованої аргументації та розуміння міжнародно-правових аспектів з позицій доктрини та принципу верховенства права. Під час лекційних занять, в основному, використовуються пояснювально-ілюстративний, пізнавально-пошуковий та інтерактивний методи навчання і викладання: пояснення нового матеріалу, що має проблемний характер, у формі повідомлень, дискусій, консультацій, розв'язання ситуативних завдань, із застосуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій; організація лекції у формі, коли студенти можуть аргументовано висловлювати свої погляди та аналізувати позиції різних країн, демонстрація презентацій, інтерактивних платформ, віртуальних екскурсій до європейських інституцій тощо з тематики лекційного заняття.

Поєднання компетентнісного та інтерактивного підходів становить основу організації та проведення практичних занять з дисципліни. Використовується індивідуальна або групова робота, що передбачає колоквіуми, дебати, розв'язання реальних кейсів, завдань, які вимагають збору, систематизації та аналізу інформації з національних і міжнародних джерел, її міжнародно-правової оцінки. Окрім цього, застосовується метод використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема демонстрація презентацій, доповідей, рефератів, есе, колективна робота з нормативною базою.

**КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Засобами** оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- тестування за принципами ЗНО на основі комп'ютерних технологій (стандартизовані тести);
- контрольні роботи;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

**Поточний контроль:** здійснюється на заняттях шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, бліц.опитування; письмових самостійних робіт (есе, рефератів, написання тематичних глосаріїв тощо); ведення термінологічного словника; виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань; підготовки та захисту відповідних схем, таблиць, діаграм, графіків; розв'язання кейсів з практичних завдань та задач, казусів; аналізу та обґрунтування (чи заперечення) судових рішень; взаємоконтролю студентів у парах та малих групах; самоконтролю тощо.

**Форма підсумкового контролю:** залік.

## Критерії поточного оцінювання знань студентів

| **Усний виступ та виконання письмового завдання, під час практичного заняття, тестування з теми практичного заняття** | **Критерії оцінювання** |
|---|---|
| 5 балів | В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання. |
| 4 бали | Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань. |

| | |
|---|---|
| 3 бали | В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань. |
| 2 бали | Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань. |
| 1 бал | Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання. |
| 0 балів | Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання. |

**Доповнення виступу**:

**2 бали** – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власніаргументи щодо основних положень даної теми.

**1 бал** отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнюєзміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

**Суттєві запитання до доповідачів:**

**2 бали** отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво іконструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

**1 бал** отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

**Експрес-контроль:**

**2 бали** нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом,орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

**1 бал** отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслитилише деякі проблеми теми.

## Критерії підсумкового оцінювання знань з навчальної дисципліни

***Підсумковий семестровий контроль*** – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті у формі екзамену. На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, задачі, ситуаційні завдання тощо, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу. Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 100 балів і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС:

– здобувачам вищої освіти, які повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати відповіді на всі питання курсу, опанували рекомендовану літературу, виставляють оцінку **A**. При цьому оцінку – 100 балів (за шкалою ЧНУ ім. Ю.Федьковича), як виняток, можуть отримати тільки здобувачі вищої освіти, які, крім відмінних знань за програмою дисципліни, виявили активність в науково-дослідній роботі за тематикою курсу, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях тощо;

– здобувачам вищої освіти, які оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допустили незначні неточності, ставлять оцінку **B**;

– здобувачам вищої освіти, які в основному оволоділи програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні, проте у відповідях допускають несуттєві помилки, ставлять оцінку **C**;

– здобувачам вищої освіти, які показали задовільні результати оволодіння Робочою програмою навчальної дисципліни на репродуктивному рівні й при відповідях допускають помилки, ставлять оцінку **D**;

– здобувачам вищої освіти, які виявили мінімально достатній рівень знань з дисципліни, необхідний для продовження навчання, вивчили основні терміни курсу та орієнтуються в матеріалі базового підручника, ставлять оцінку **E**.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами вивчення дисципліни отримали незадовільні оцінки **FX** або **F**, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і при оцінці FX повторно перескласти підсумковий контроль, а при оцінці F пройти повторний курс вивчення дисципліни зі складанням підсумкового контролю.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – 5**0 балів** та підсумкового модуль – контролю (залік) – **50 балів,** за **100-бальною університетською шкалою.**

### Розподіл балів, які отримують студенти

| Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*) | Кількість | Сума |
|---|---|---|

| Змістовий модуль №1 | | | | Змістовий модуль № 2 | | | | балів (залікова робота) | рна к-ть балів |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Т1 | Т2 | Т3 | Т4 | Т5 | Т6 | Т7 | Т8 | 50 | 100 |
| 6 | 7 | 6 | 6 | 6 | 7 | 6 | 6 | | |

## Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

| Оцінка за національною шкалою | Оцінка за шкалою ЄКТС | |
|---|---|---|
| | Оцінка (бали) | Пояснення за розширеною шкалою |
| **Відмінно** | A (90-100) | відмінно |
| **Добре** | B (80-89) | дуже добре |
| | C (70-79) | добре |
| **Задовільно** | D (60-69) | задовільно |
| | E (50-59) | достатньо |
| **Незадовільно** | FX (35-49) | (незадовільно) з можливістю повторного складання |
| | F (1-34) | (незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання |

## Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Місце Міжнародного Суду ООН у системі головних органів Організації Об'єднаних Націй.
2. Історична наступність: правовий зв’язок між Постійною палатою міжнародного правосуддя (ППМП) Ліги Націй та Міжнародним Судом ООН.
3. Порядок формування складу Суду: роль Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки ООН.
4. Критерії та вимоги, яким повинні відповідати кандидати на посаду судді МС ООН.
5. Принцип забезпечення представництва основних форм цивілізації та головних правових систем світу у складі Суду.
6. Термін повноважень суддів МС ООН та порядок оновлення (ротації) судейського корпусу.
7. Правовий статус, порядок обрання та функції Голови та Віцеголови Міжнародного Суду ООН.
8. Статус, функції та порядок формування Секретаріату Міжнародного Суду ООН.

9. Інститут суддів *ad hoc*: умови, порядок призначення та їхня роль у забезпеченні рівності сторін у спорі.

10. Фінансування діяльності Міжнародного Суду ООН та забезпечення його фінансової незалежності.

11. Поняття та види юрисдикції Міжнародного Суду ООН (спірна та консультативна юрисдикція).

12. Суб'єктне обмеження спірної юрисдикції: чому міжнародні організації та фізичні особи не можуть бути сторонами у спорах.

13. Способи визнання державами юрисдикції МС ООН: укладення спеціальних угод (*compromis*).

14. Клаузули про врегулювання спорів у двосторонніх та багатосторонніх міжнародних договорах як підстава юрисдикції Суду.

15. Факультативна клаузула (ст. 36 Статуту МС ООН) про визнання обов'язкової юрисдикції: сутність та умови взаємності.

16. Суть правового інституту *forum prorogatum* у практиці Міжнародного Суду ООН.

17. Право Суду самостійно визначати свою компетенцію (принцип *competence-competence*) у разі заперечення однієї зі сторін.

18. Консультативна компетенція Суду: коло суб'єктів, які мають право запитувати консультативні висновки.

19. Юридична чинність та політичне значення консультативних висновків МС ООН.

20. Аналіз Статті 38 Статуту МС ООН як нормативної основи для визначення джерел міжнародного права.

21. Особливості застосування Судом міжнародних звичаїв та критерії встановлення *opinio juris*.

22. Місце «загальних принципів права, визнаних цивілізованими націями» у судовій практиці МС ООН.

23. Допоміжні засоби для визначення правових норм: роль судових рішень та доктрин найкваліфікованіших фахівців.

24. Умови, за яких Суд має право вирішувати справу на основі принципу справедливості (*ex aequo et bono*).

25. Офіційні мови Міжнародного Суду ООН та порядок ведення судочинства.

26. Письмова та усна стадії розгляду справ у МС ООН: їх зміст та процесуальне значення.

27. Інститут тимчасових заходів (заходів забезпечення позову): умови їх застосування та юридична обов'язковість.

28. Попередні заперечення (*preliminary objections*) держав-відповідачів щодо юрисдикції Суду або прийнятності скарги.

29. Інститут втручання третьої держави у судовий процес (статті 62 та 63 Статуту МС ООН).

30. Юридична сила рішень МС ООН: аналіз правила Статті 59 Статуту (відсутність обов'язкового судового прецеденту).

31. Структура судового рішення МС ООН: мотивувальна частина, резолютивна частина, окремі та незгодні думки суддів (*separate and dissenting opinions*).

32. Процедура тлумачення судового рішення МС ООН на запит сторін у разі виникнення розбіжностей.

33. Підстави та процесуальні умови для перегляду рішення Міжнародного Суду за нововиявленими обставинами.

34. Механізм забезпечення виконання рішень МС ООН: роль та повноваження Ради Безпеки ООН відповідно до Статті 94 Статуту ООН.

35. Проблеми ефективності МС ООН у сучасному міжнародному праві: аналіз випадків відмови держав від виконання його рішень.

## Зарахування результатів неформальної освіти

Зарахування результатів неформальної освіти здійснюється на основі порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти - https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-Dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-Rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивченні навчальної дисципліни також реалізується через участь у неформальній/інформальній освіті.

Додатково 3 бали здобувач може отримати за проходження онлайн-курсів на освітній платформі Prometheus, зокрема наступних:

Міжнародні реєстри: як шукати і знаходити
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+IR101+2021_T3

Вивчаючи міжнародне гуманітарне право
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+IHLAW101+2021_T3

## РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

### Базова (основна)

1. Кононенко В.П. Вирішення територіальних спорів Міжнародним Судом ООН: теорія і практика: монографія. Київ-Одеса: Фенікс, 2018. 438 с.

2. Аносова Ю.В. Юрисдикція міжнародних судових органів щодо злочину геноциду : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к-та юр. наук: 12.00.11. Київ, 2018. 22 с.

3. Ковальова, Т. (2024). Нормативно-правове забезпечення антикорупційного законодавства під час дії воєнного стану в секторі безпеки та оборони. Науковий вісник Київського інституту Національної гвардії України, (2), 103–107. https://doi.org/10.59226/2786-6920.2.2023.103-107

4. Наливайко Л.Р. Міжнародне судочинство : навч. посіб. / Л.Р.

Наливайко, К.В. Степаненко. – Дніпро: ДДУВС, 2022. – 304 с.

**Допоміжна**

1. Войціховський, А. В. Міжнародне право : підручник / А. В. Войціховський ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 544 с. – ISBN 978-966-610-108-5.
2. Андрійченко О., Чернецька О. Практика Європейського суду з прав людини у здійсненні правосуддя. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 4. С. 284-288.
3. Базов О.В. Деякі питання щодо визначення злочину агресії в міжнародному кримінальному праві. Публічне право. 2018. № 1. С. 123-133.
4. Досенко, С. Д. (2022). Protection of the rights of citizens in the conditions of opposing the military aggression of the russia. Scientific Notes of Lviv University of Business and Law, 34, 68-76. Retrieved from https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/601
5. Бойчук Д. С., Гроза Д. В. Деякі питання щодо ратифікації Стамбульсько Конвенції. Юридичний науковий електронний журнал. № 2/2022 с.148-152. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-2/32
6. Орленко, В. (2023). Сучасне розуміння прав і свобод людини та їх міжнародно-правові стандарти. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки, (2 (62), 99-104. https://doi.org/10.32689/2522-4603.2022.2.15

**Інформаційні ресурси**

1. http://www.icj-cij.org/homepage/index.php?p1=0&lang=en – офіційний сайт Міжнародного Суду ООН
2. http://www.icj-cij.org/docket/index.php?p1=3&p2=2&lang=en – перелік справ, що були розглянуті судом з моменту його створення
3. http://www.un.org.ua/ua/ - сайт Представництва ООН в Україні

**Політика академічної доброчесності**

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами

ЧНУ:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/;
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-

vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/;

- «Політикою використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/.

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни